

HUSETS TEATER PRÆSENTERER

GUD TALER UD

EN SØNS PORTRÆT AF SIN FAR

REPREMIERE PÅ MUSIKALSK MONOLOG BASERET PÅ JENS BLENDSTRUPS ROMAN

"Gud vil have nye fliser i sin indkørsel. Han har lavet en aftale med en døv havearkitekt der hedder Leonard Snerr. Gud har lavet en såkaldt entreprise. Alle aftaler Gud laver er entrepriser"

Sådan begynder en af anekdoterne i Jens Blendstrups bog GUD TALER UD, som er en af de senere års mest roste og læste danske romaner. Husets Teater sikrede sig i 2012 eneret på teaterudgaven af bogen og fik desuden adgang til inddragelse af hidtil upubliceret tekstmateriale fra Jens Blendstrups hånd. Den musikalske monolog blev en stor succes, og 8.-22. januar genopsætter vi den derfor på Husets Teater forud for en turné rundt i hele landet.

HANDLING

Gennem fragmenterede erindringsscener maler GUD TALER UD et vanvittigt og vemodigt portræt af forfatterens egen far fra den dag familien slår sig ned i Risskov, til faren dør af kræft 25 år senere. Humoristisk og usentimentalt fortæller Blendstrup om sin opvækst på Blåmunkevej med sin svenske mor, hunden Schenko, sine brødre, og først og fremmest med sin far. En far, som var psykiatrisk overlæge med flair for alkohol og tossede venner, og som havde sin helt egen måde at omgås omverdenen på. Faren omtales konsekvent som "Gud", hvilket løfter disse meget personlige historier op på et almenmenneskeligt plan, og gør rækken af pudsige absurde fortællinger fra en dansk families hverdag i 1970'ernes og 80'ernes danske provins til en næsten mytisk rejse, der knytter an til klassiske temaer som far/søn-forhold, identitet, fremmedgørelse og opgør med familietraumer.

UNDERVISNINGSMATERIALE

Undervisningsmaterialet er inddelt i fire kapitler:

- Introduktion til Jens Blendstrup og hans forfatterskab
- GUD TALER UD – bogen
- Den svære sorg
- GUD TALER UD – på scenen

Undervisningsmaterialet belyser således Jens Blendstrups forfatterskab, og undersøger hvordan GUD TALER UD placerer sig i forhold til dette. Da et af bogens centrale temaer omhandler tabet af en forælder, er der afsat et helt kapitel til dette emne for at belyse sorgen efter et dødsfald. Slutteligt ser materialet på tekstens transformation fra roman til scenisk opførelse.

Intentionen med skolematerialet er at give underviseren forskellige indgangsvinkler til, hvordan klassen kan arbejde med bogen og forestillingen. Kapitlerne kan læses uafhængigt af hinanden, således at underviseren har mulighed for at fokusere på de emner, som er mest relevante for klassens undervisning.

DET KUNSTNERISKE HOLD

I den krævende rolle som fortæller og yngste søn – der indimellem ligner Gud til forveksling – kan man opleve skuespiller **Mads Wille**. Desuden medvirker den svenske multi-instrumentalist **Bebe Risenfors**, som har komponeret et musikalsk forløb direkte til forestillingen, og spiller det live på scenen. **Simon K. Boberg** har instrueret, og Reumertvinder **Edward Lloyd Pierce** har skabt scenografien. GUD TALER UD er udgivet af forlaget **Rosinante&Co**.

OPLEV GUD TALER UD FOR KUN 40 KR. PR. BILLET!

Der er desuden mulighed for at bestille en introduktion af eller samtale efter forestillingen med personer fra det kunstneriske hold. Dette aftales nærmere med Husets Teater.

GENERELLE OPLYSNINGER

Spilleperiode: 8.-22. januar 2014. Man-fre kl. 20.00, lør kl. 17.00 på Husets Teater.

Billetterpriser: KUN 40 kr. v. min. 6 unge u. 25 år. Normalpris: 130 kr./60 kr. for unge.

Billetbestilling: Køb og print billetterne selv på www.teaterbilletter.dk eller kontakt Husets Teaters billettf. 33 25 13 76 (ma-fr kl. 14-18)

Yderligere information: Kontakt venligst PR-chef Stine Bille Olander på stine@husetsteater.dk

Med venlig hilsen

Husets Teater
 Halmtorvet 9
 1700 København V
 Tlf. 33 25 13 76
www.husetsteater.dk

UNDERVISNINGSMATERIALE GUD TALER UD

Af cand.mag. i Teater og Performance Studier, Michelle Steen Nielsen

Kapitel 1: Introduktion til Jens Blendstrup og hans forfatterskab

Dette kapitel fokuserer på Jens Blendstrups forfatterskab i forsøget på at forstå, hvordan GUD TALER UD adskiller sig fra Blendstrups andre værker. Kapitlet undersøger tillige, hvilken skrivestil Blendstrup benytter sig af, samt hvilke universer han arbejder med i sine værker. Hvad kendetegner hans tekster? Hvilke emner beskæftiger han sig med? Hvilken udvikling har hans forfatterskab gennemgået? Dette er blot nogle af de spørgsmål, som dette kapitel forsøger at finde svar på.

Om Jens Blendstrup:

Jens Blendstrup er født i 1968 og uddannet cand.mag. i litteraturhistorie og historie fra Odense Universitet. Debuterede som forfatter i 1994 med novellesamlingen *Mennesker i en mistbænk*, og siden har han bl.a. skrevet *Dame til fornuftige priser* (1999), *Laterna Vagina* (2000), *Kig ind: men, men, men – det er alt sammen længe siden* (2001), *Kvinden adskilt i hoveddele* (2003), radiospillene *Manden der bl.a. var en sko* (1997), *Ud med lortet* (1999) og *Pinden* (2000), *Gud taler ud* (2004), dramaet *Søstrene Knudsen raser ud og tre andre spil* (2006), novellesamlingen *Pludselig flæben* (2007), *Toværelses med lykkelig udgang* (2008) og senest *Bombaygryde* (2010). Derudover er Jens Blendstrup redaktør for tidsskriftet og forlaget, *Øverste Kirurgiske*, og sammen med kollegaen Lars Bukdahl optræder han med såkaldt litterær hypnose; en blanding af diletantkomedie, oplæsning og dans. Endelig optræder Blendstrup som forsanger i Frodegruppen 40, hvor digterens lyrik ledsages af forskellige musikgenrer. Modtog Dan Turéll-prisen i 2005.

Jens Blendstrups forfatterskab:

De første anmeldelser af Blendstrups værker var langt fra positive. Allerede fra hans debut med novellesamlingen *Mennesker i en mistbænk* blev Blendstrup kritiseret for, at hans tekster manglede struktur og tillod en overflod af bizarre og groteske elementer. Denne kritik fortsatte frem til 2004, hvor Blendstrup endelig opnåede en anmeldersucces med bogen GUD TALER UD.

Om sit forfatterskab har Blendstrup udtalt, at han ikke bryder sig om litteratur, der er fyldt med psykologisk plausible forklaringer. Han anser sig selv for at være langt mere anarkistisk i sine tekster og forsøger netop at bryde med den orden og kontrol der, i form og indhold, kendetegner meget af nutidens litteratur. Inspireret af digterkollektivet *Øverste Kirurgiske* afsøger Blendstrup derfor området mellem normalitet og galskab, og formulerer således alternativer til den traditionelle digtning i en dyrkelse af absurde og surrelle universer i sine litterære værker.

I forhold til valg af emner er Jens Blendstrup fascineret af provinsens særegne univers, og han har udråbt sig selv til at være et villavejsvidne, der undersøger livet i og omkring provinsen. Han udviser i sin litteratur en forkærlighed for enspændere og særlinge og skildrer gerne det defekte liv, hvor hverdagens skævheder fremhæves og forstørres til det absurde. Normalitetens facadespil interesserer ham ikke.

Blendstrup er kendt for at fusionere humor og alvor i sine tekster. Især humoren bruges til at behandle livets svære sider. Humoren har dog ofte fyldt for meget i Blendstrups bøger, men efterhånden er det lykkedes Blendstrup at finde den rette balance, hvilket Information også påpeger i forbindelse med anmeldelsen af GUD TALER UD i 2004:

"Af den puerile fjantethed, der prægede en bog som Laterna Vagina, 2000, er nu kun grundsubstancen tilbage, nemlig en overdådig humor, som sammen med en stilistisk præcision gør Gud taler ud til snart sagt guddommelig læsning, dejsende mellem vanvid og vemod."

Blendstrup ønsker at få folk til at le samtidig med, at de ser det uhyggelige i det emne, der fremstilles. Selv udtaler han om brugen af humor i forfatterskabet:

"Humoren er den trampolin jeg ikke kan undvære i mit forfatterskab. Når jeg hopper lidt op og ned i den, ser jeg verden lidt mere ovenfra. Ligesom jeg heller ikke mener, man skal beskrive salt med salt. Alvor for Alvorens skyld er kedelig. Der skal være sprækker i sproget, og her synes jeg humor er en god ting."

Blendstrup er altså helt bevidst omkring den måde, hvormed han benytter humoren som et redskab til at nuancere sprog og tekster. Humoren bliver det redskab, der placeres mellem ham og de alvorlige emner, som han arbejder med. Ved at le af det onde bevares overskuddet til at springe ud i alt det sørgelige, som livet også rummer.

Udviklingen fra noveller til romaner:

Blendstrup begyndte sit forfatterskab med at skrive noveller. Novellens form med korte enkelt-stående tekster passede perfekt til hans skrivestil da den, i modsætning til romanens struktur, ikke fordrer en lang sammenhængende historie. Novellerne blev derfor den platform, hvorudfra Blendstrup kunne eksperimentere med sproget. Han fortæller om novellens fordel:

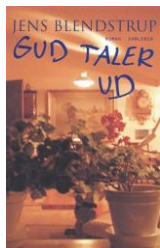
"Men det er jo det dejlige ved noveller, hvis en af novellerne er spedalsk, kan man bare skrive en ny, man satser ikke al sin tid, på samme måde som med en roman."

Men som årene er gået, har Blendstrup udviklet sig i en retning væk fra novellens form og indhold. Teksterne er blevet længere og mere alvorlige, hvilket bl.a. afspejler sig i romanerne GUD TALER UD (2004) og *Bombaygryde* (2010). I romanen tvinges Blendstrup til at stramme tekstens struktur for at undgå, at historien bliver ufokuseret. Dette bevirker, at de sproglige eksperimenter må vige for en mere pragmatisk fortælling. Sprog og humor begrænses, og teksten overlæses ikke med symboler og ironi.

Arbejdsspørgsmål til kapitel 1:

- Hvilken udvikling har Jens Blendstrups forfatterskab gennemgået?
- Hvilke emner beskæftiger han sig med?
- Hvad er Blendstrups egne succeskriterier for god litteratur?
- Hvilken betydning har humoren i hans arbejde?
- Hvad er forskellen på at skrive noveller og romaner?

Kapitel 2: GUD TALER UD - bogen

Kapitel 2 omhandler GUD TALER UD og har fokus på bogens handling og dens status som Blendstrups gennembrudsværk. For hvorfor blev denne roman så stor en succes? Hvilket budskab formidler teksten? Hvordan har Blendstrup skabt hovedkarakteren Gud? For at besvare disse spørgsmål dykkes der ned i tekstens univers, samt i forfatterens intentioner, for derefter at kunne afdække ovennævnte emneområder.

Gennembruddet:

I 2004 fik Blendstrup sit litterære gennembrud med GUD TALER UD, der er et tragikomisk og kærligt portræt af hans egen far, der konsekvent omtales som Gud. Jens Blendstrup udtaler i et interview i Politiken:

"Jeg troede jo, at jeg skulle skrive en sjov bog om et mærkeligt menneske, men i stedet er det nok blevet en alvorlig bog om et sjovt menneske. Han var jo underlig på den måde, at han på den ene side var patriark, og på den anden side var han en mand, der insisterede på, at vi aften efter aften skulle sidde og høre Trille synge "Hej søster" og forstå kvinderne, samtidig med at han var brøllende mandschauvinist."

Bogen var Blendstrups første roman og blev modtaget begejstret af et enigt anmelderkorps. Anmelderne mente, at Blendstrup havde åbnet en ny dør i sit forfatterskab, hvor han havde løsnet op for den groteske og ironiske stil, som hidtil havde præget hans forfatterskab. Balancen mellem at gøre det smertelige sjovt og det festlige frygteligt var lykkedes til fulde i GUD TALER UD. I et interview i Information giver Blendstrup selv et bud på bogens popularitet:

"Jamen, den skildrer jo en gud, der lever et ganske almindeligt røvsygt parcelhusliv, men er ude af stand til at tilpasse sig, fordi hans ego er for stort. Jeg tror, det er kombinationen af parcelhus og de helt store temaer som Gud og død og hærværk. Eller også er det, fordi den er knuget af sorg, for det var jeg jo, da jeg skrev den. Måske kan man mærke det?"

Blendstrup er altså selv klar over, at denne bog udmærker sig i hans forfatterskab, bl.a. fordi han lykkedes med at kombinere beskrivelsen af det almindelige parcelhusliv med store temaer som Gud og død. Desuden forstår man, at bogen har en særlig relation til Blendstrups eget liv, da den er skrevet i tiden umiddelbart efter, at han havde mistet sin far.

Handlingen:

I GUD TALER UD skildrer Blendstrup et almindeligt parcelhusliv med patriarken Gud i centrum. Der fortælles adskillige anekdoter om Gud og familiens liv, mens sønnens forhold til sin far afspejles sideløbende. Kønsrollerne er nøje opdelt i familien, hvor Gud har den absolutte magt. Men da Gud bliver syg og til sidst dør, krakelerer billedet af den ophøjede patriark.

Blendstrup beskriver faren uden at ophøje eller fordømme hans livsførelse. Han lader Gud tale ud, uden at det bliver for sentimentalt og fremstiller karakteren både som en skræmmende hustryran og en sjov livsnyder.

Tyranniet beskrives bl.a. i forbindelse med Guds snarlige pension:

"Gud har været på arbejde. Det er i den sidste hårde tid før pensionen. Hvor Gud er presset på alle fronter. Det gør Gud irriteret. Men det er værre endnu, det gør Gud ubehagelig. Og det er værre endnu, det gør Guds børn ekstra bange for Gud. Endnu er Gud ikke kommet hjem. Men børnene kan mærke på Gerd Lillian at han er på trapperne. Hun farer rundt og rydder op. Og flytter ting der allerede er blevet flyttet og taler angst-svensk, den værste og mest uhyggelige dialekt børnene kender, for hvad indebærer den accent ikke? Fuglelyde, trusler, uroligheder på svensk. Gerd Lillian ved hvor det peger hen. Hun skynder sig ned ad gangen med de to yngste og låser dem inde på deres værelse, så Gud ikke kan komme til dem med sine store hænder og vælte ting."

Men Gud er også livsnyder, hvilket følgende passage beskriver:

"Gud sidder ude i driverthuset med nogle af de andre. Det er AggerMadsen og Telefonmanden og Heidis far. De har ikke tømmermænd for de har ikke sovet. De er højstemte og vejfestaflange i deres hoveder. Men de råber ikke. De sidder tilbagelænet og kigger op på himlen gennem de kalkede ruder i driverthuset. Og Gud er lykkelig. Selskab. Samtaler. Ærlighed. Intet filter. Kun Gud og nogle bulnede festspekulanter."

Blendstrup maler dermed et nuanceret billede af sin far og forsøger at få alle facetterne med i beskrivelsen af familiens liv og dagligdag i parcelhusmiljøet i Risskov.

Et faderportræt:

I GUD TALER UD omtaler Blendstrup konsekvent sin far som Gud og ikke ved hans rigtige navn. Dette er gjort for at holde afstand til karakteren. I begyndelsen af skriveprocessen forsøgte Blendstrup at kalde sin far ved navn (Uffe), men det blev alt for personligt, især fordi han skrev bogen, da han, som tidligere nævnt, var i dyb sorg efter farens dødsfald. Tekstens humoristiske tone er ligeledes et forsøg på at skjule den dybe smerte, der lå bag bogens tilblivelse.

Blendstrups intention med GUD TALER UD var at trænge ind i sin fars hoved og fortælle historien derfra. Denne skriveproces var anderledes, end hvad han ellers var vant til. Blendstrup udtaler:

"Ja "Gud taler ud" er nok forskellig fra de andre på flere punkter. Dels er det jo en roman. Jeg har ellers kun skrevet noveller, ulejlighedsdigte og radiospil. Så på den måde er det da et nyt skridt. Og så er der en del selvbiografisk stof som fylder meget. I modsætning til hvad jeg "plejer". Men det er nu ikke sandt det hele. Jeg er jo bare flyttet ind i min far mens jeg skrev den. Hvilket har bevirket at jeg ikke skriver så Jens Blendstrupsk som jeg plejer – men nok lidt mere enkelt, og skrabet. Hvilket også var nødvendigt for overhovedet at få den skrevet."

Karakteren Gud bliver derfor både hans egen og farens stemme. Citatet påviser, at Blendstrup er bevidst om, at han benytter en ny skrivestil, samt at han eksperimenterer med blandingen af selvbiografiske elementer og fiktion. GUD TALER UD er altså ikke en absolut virkelighedsskildring, hvilket også er en af årsagerne til, at ca. 50 tekster blev kasseret, fordi de var alt for personlige.

Arbejdsspørgsmål til kapitel 2:

- Hvilken intention havde Jens Blendstrup med tilblivelsen af GUD TALER UD?
- Hvordan forstår Blendstrup GUD TALER UD i forhold til sig selv og resten af sit forfatterskab?
- Hvad ønsker Blendstrup at skildre med denne bog?
- Hvorfor er det vigtigt for ham at skabe et faderportræt?

Kapitel 3: Den svære sorg

I slutningen af GUD TALER UD dør Gud efter længere tids sygdom. Et af bogens centrale emner handler derfor om tabet af en forælder, og dette kapitel ser nærmere på angsten for at miste sine nærmeste samt på den sorg, der følger efter et tab. For hvordan er det muligt at komme videre med sit eget liv, efter man har mistet en nær ven, partner eller forælder? Hvad kan man gøre for at bearbejde sin sorg? Og hvilke reaktionsmønstre vil typisk vise sig i forbindelse med et tab eller stillingtagen til en alvorlig sygdom? Det er kapitlets intention at gøre op med disse tabu-belagte emner og undersøge, hvad der aktivt kan gøres, når vi står over for et tab af en nærtstående person.

Tabet, sorgen og angsten:

Undersøgelser fra organisationen Børn, Unge & Sorg viser, at 3 ud af 10 børn og unge der mister en forælder er i risiko for at udvikle en kompliceret sorg, der bl.a. kan føre til en depression. Det er derfor vigtigt, at de unge får talt problemerne igennem og ikke isolerer sig. Her kan sorggrupper være til stor hjælp. I sorggrupper kan man få bearbejdet sine følelser, så sorgprocessen kan begynde, og man derfra kan arbejde sig ud af den svære situation. En anden fordel ved sorggrupper er, at man møder andre mennesker, der gennemgår en lignende situation. I øjeblikket findes der sorggrupper i Odense, København og Århus, men man håber på, at der vil blive oprettet flere i regionalt/kommunalt regi.

De færreste er fortrolige med døden, og det er svært at miste en af sine nærmeste ligegyldigt, hvor gammel man er, og uanset om dødsfaldet er ventet eller ej. De fleste føler en dyb sorg, og det vil typisk være en af de mest smertefulde situationer, som man kan opleve i livet, men jo hurtigere man accepterer og giver efter for sorgen, jo lettere er det at genfinde livslysten. Sorgbearbejdelse er derfor vigtig i forsøget på at komme videre med livet, og mange får brug for professionel hjælp – ofte i form af psykologisk behandling.

En ung pige på 19 år udtaler sig om fordelene ved at deltage i en sorggruppe i tiden efter, at hendes far fik konstateret kræft:

”Det har været rigtig godt at møde andre unge, der har oplevet det samme, for jeg har lært, at jeg godt må være ked af det og sige det højt... Ved at tale med andre opdagede jeg, at vi alle gik med de samme tanker, og det var en stor lettelse at dele oplevelserne med nogen... det er vigtigt at sige, hvordan man har det. Ellers bliver man skør.”

Som pigen understreger i dette citat, så er åbenheden omkring sorgen vigtig, men for mange unge er det en barriere, der skal overvindes, da det desværre oftest er lettere at isolere sig. Særligt teenagere bliver hårdt ramt, når mor eller far bliver alvorligt syge, og mange overtager forældrenes plads i sygdomsforløbet. De isolerer sig fra omverdenen og ved ikke, hvem de skal tale situationen igennem med. Den syge vil man ikke belemre, heller ikke den raske forælder, og vennerne kan have svært ved at sætte sig ind i problematikken. Usikkerhed, uvished og utryghed bliver pludselig en bærende del af livet og hverdagen. Man står magtesløs uden at kunne gøre noget, og det er svært at se sin forælder sygne hen, hvilket organisationen Børn, Unge & Sorg også påpeger på deres hjemmeside:

"Sorgen og tristheden kan også komme, fordi din mor/far ikke længere er den raske, stærke person, som du kan søge råd og støtte hos. Eller ved tankerne om alt det du ikke kan gøre med din mor/far og måske aldrig kommer til mere."

Det er svært at forstå, at ens forælder eller nærtstående ikke længere er den raske og stærke person, som man kan søge støtte og råd hos. Dette gør sig også gældende i GUD TALER UD, da farens sygdom begynder at slå revner i hans ellers så ophøjede selvbillede, hvilket bevirker, at sønnernes syn på ham ændres:

"For den Gud de ser er ikke en Gud i fuld størrelse, men en mini Gud der ryster ved det mindste, altid er glatbarberet og ikke interesserer sig for sine menneskelige besiddelser, det er en Gud der aldrig lader det tordne eller lyne."

Sønnerne skal pludselig til at tage stilling til en helt ny personlighed, da Guds sygdom ændrer hans adfærd. Man risikerer endda at komme til det punkt, hvor man ønsker at ens alvorligt syge forælder får fred. Denne lidt absurde og groteske situation beskrives også i GUD TALER UD, hvor Guds sønner og hustruen, Gerd Lillian, til sidst ønsker, at Gud dør og dermed får fred:

Søn: "Så, så, mor", siger den yngste og holder om hende. Det er sådan det sker. Ens mor snakker i telefon og så synker hun sammen. Det er sådan det sker. Man kan intet gøre, bare være der. "Han sov jo sikkert bare ind, ikke", trøster han.

Gerd Lillian: "Jo, men..."

Søn: "Han har jo fået fred. Han sov bare, og så fik han fred."

Gerd Lillian: "Nei...tyvärr, han har våknet igen."

Søn: "Er det her menneskeligt muligt?"

Gerd Lillian: "Jeg håber sådan han dør snart! Jeg orkar inte mer. Varja dag. Om ock om igen. Kan de inta slucka for honnom. Han er jo så anderlunda..."

Et sådant døds-ønske som Gerd Lillian har, kan følges af forvirring og skyldfølelse hvor der opstår mange modstridende tanker og følelser. Man vil ikke give slip på sin elskede, men kan samtidig heller ikke magte at se personen så syg. Situationen er svær at håndtere, og man har svært ved at forstå de følelser, som det vækker i én. Som pårørende føler man ikke, at man har lov til at være trist, man er nødt til at være den stærke. Den syges verden risikerer at fylde alt, imens ens eget liv er i venteposition.

10 gode råd til sorgbearbejdelse:

For at komme i gang med sorgbearbejdelsen kan det være nyttigt med nogle gode råd til, hvordan processen skal angribes. Inspireret af organisationen Børn, Unge & Sorg følger her 10 gode råd, som er centrale for sorgbearbejdelsen i forbindelse med en nærtståendes sygdom eller død:

1. Det er vigtigt at forstå, at ens svære tanker og følelser er normale. Andre i lignende situationer kæmper med de samme problemer. De triste reaktioner er derfor hverken mærkelige eller forkerte.

2. Hvis din nærtstående er syg så følg gerne med i sygdommens udvikling og behandling. Det mindsker situationens usikkerhed.
3. Husk at pleje dine egne behov så ikke alt kommer til at handle om den syge. Hvis ikke man holder pauser væk fra sygdommen, har man ikke overskuddet til at være der, når det virkelig gælder.
4. Accepter at du ikke kan overkomme det samme som tidligere. Når man lever under et stort pres, er det helt normalt at føle sig energiforladt.
5. Det kan være svært at sige nej til en syg forælder eller nærtstående, men det kan være nødvendigt. Sæt derfor grænser for hvad du vil involveres i. Personlig pleje kan f.eks. være ganske grænseoverskridende.
6. Søg støtte hos venner eller den raske forælder og fortæl om din angst over for hele situationen.
7. Få gjort og sagt ting mens der er tid. Ryd op i misforståelser og konflikter og foretag jer de ting som I ofte har talt om, men aldrig fået gjort så man derigennem får nogle gode fællesoplevelser.
8. Tag selv initiativet til at inddrage andre mennesker i dine problemer. Andre kan nemlig være tilbageholdende over for at spørge ind til problemerne, fordi de er usikre på, hvordan de skal forholde sig.
9. Mød ligestillede og deltag gerne i sorggrupper eller lignende så du herigennem kan møde folk, der forstår din situation. Det mindsker følelsen af at være alene, og samtidig har du mulighed for at hente inspiration fra de andre i gruppen til at tackle de svære situationer.
10. Søg professionel hjælp hvis du synes, at det er for svært at komme videre med livet.

Arbejdsspørgsmål til kapitel 3:

- Hvorfor er der så stor berøringsangst over for døden?
- Hvorfor er det vigtigt, at tale med andre der er i samme situation som én selv?
- Hvordan kommer man i gang med sorgbearbejdelse?
- Hvad skal man gøre for at få hverdagen til at fungere igen, mens personen er syg, eller når personen er død?

Kapitel 4: GUD TALER UD - på scenen

Dette kapitel ser nærmere på de overvejelser, der ligger bag Husets Teaters opsætning af GUD TALER UD. For hvordan transformerer man en roman til teater? Hvorfor har teatret valgt at opsætte bogens tekst som en monolog? Hvordan skal scenerummet skabes? Hvad betyder inddragelsen af musik for forestillingens udtryk? Det er faktorer som disse, der alle påvirker skabelsen af den endelige forestilling, og som dette kapitel undersøger nærmere.

Tekstens transformation fra roman til scenisk opførelse:

Husets Teater opfører GUD TALER UD med én skuespiller og én musiker. Teksten fremsiges af skuespilleren, mens musikeren står for at tilføre tekst-universet den rette stemning. Man kan derfor karakterisere forestillingen som en monolog (enetale), der suppleres med musikalske live-indslag.

Tekstens transformation fra roman til monolog var oplagt, eftersom Blendstrups tekst lægger op til, at der kun er én fortæller – nemlig sønnens fortælling om familielivet med faren Gud i centrum. Det er imidlertid ikke alle romaner, der er lige så oplagte til scenisk fremførelse som i tilfældet med GUD TALER UD. Teksten skal lægge op til dramatisk interaktion og være i stand til at inddrage publikum i dens univers.

Til trods for den oplagte tekst-transformation har det alligevel været nødvendigt at foretage en del redigering i GUD TALER UDS originale tekst, netop fordi teksten oprindeligt er skrevet uden tanke på, at den skulle opføres på en teaterscene. Teksterne er derfor blevet tilpasset et scenisk udtryk. Dette har bl.a. bevirket, at bogens kronologi er brudt op således, at forestillingen begynder med bogens sidste afsnit, hvor sønnerne er samlet for at mindes faren efter hans død:

”Guds sønner sidder i en kælder på Amager. Det er snart tre år siden det skete. Kælderen de sidder i er nyindrettet. Den var bare en kælder. Men nu er den fyldt med Guds ting. Guds malerier hænger på væggene.”

Skuespilleren beretter hermed om det univers, som publikum skal forestille sig. Kældermiljøet vises ikke på scenen, men fortælles billedligt. På samme måde fungerer de resterende tekster: De formidles, uden at scenemiljøet ændres. Teksternes rækkefølge i den sceniske opførelse afviger derfor fra bogens. Med udgangspunkt i bogens slutscene fortælles der i forestillingen bagud i udvalgte tekster. Fra flyttekasser og dunkle hjørner finder fortælleren, spillet af Mads Wille, objekter frem, som bringer absurde anekdoter, sange, sjove historier og tragiske øjeblikke op til overfladen. Fortælleren skifter identitet alt afhængigt af persongalleriet i de enkelte historier, men centralt står faderen, Gud, som i takt med, at han nærmer sig døden, bliver mere og mere dominerende i rummet. Desuden inddrages der tekster, som Blendstrup ikke fik med i den færdige bog, ligesom han også har bidraget med helt nyskrevne tekster til den sceniske opførelse.

Monologens muligheder:

Monologen som form har gennem de seneste sæsoner været hyppigt opført på de danske teatre. I 2011-12 kunne man bl.a. opleve Rasmus Bjerg i *Kældermennesket* på Det Kgl. Teater, Ulla Henningsen i *Smerten* og Carsten Bjørnlund i *Dybet* på Teater FÅR302 samt Olaf Højgaard som Anders Behring Breivik i *Manifest 2083* på CaféTeatret.

Som i opsætningen af GUD TALER UD opføres monologen af en enkelt skuespiller, der formidler den pågældende tekst. Historisk set afskaffede den naturalistiske dramaturgi og realismens teater monologen, da den ikke stemte overens med de virkelighedskrav, som det naturalistiske teater fordrede. Enetaler havde intet at gøre med virkelighedens ageren, men med 1900-tallets modbevægelser mod naturalismens dogmer, fik monologen sin renaissance på de danske teaterscener.

I monologen henvender skuespilleren sig typisk direkte til publikum, da formen lægger op til en tæt kontakt mellem scene og sal. Dette er også årsagen til, at monologer oftest opføres på teatrenes små scener i forsøget på at mindske afstanden mellem den optrædende og tilskuerne. Dette gør sig f.eks. også gældende for Husets Teaters valg af scene til GUD TALER UD, hvor man har valgt at benytte den mindste scene med plads til ca. 80 publikummer. Salen indrettes til et uformelt café-/barmiljø, hvor publikum placeres ved runde borde. Denne utraditionelle publikumsopbygning tillader en nærhed mellem skuespilleren og publikum, hvor der er mulighed for at flytte spillet ned blandt tilskuerne, så publikum får en endnu stærkere fornemmelse af, at de involveres direkte i stykkets fortælling.

Det skal dog nævnes, at en monolog ikke nødvendigvis behøver at være en selvstændig forestilling fremført af én skuespiller. Monologen kan også forekomme som del af et skuespil, hvor der optræder flere karakterer. Her vil én af skuespillerne typisk bryde ud i en enetale undervejs i stykket. Nogle af de mest kendte monologer af denne slags findes bl.a. i Shakespeares dramatik i stykker som *Romeo og Julie*, *Othello* og *Hamlet*.

Musikkens betydning:

Tilknytningen af en musiker til opførelsen af GUD TALER UD er valgt for at understøtte det forestillingsunivers, som man forsøger at skabe, hvor musikken er med til at bringe fortællingen fra 1970'erne op til nutiden. Den spilles live således, at den får det samme levende udtryk, som skuespillerens fabulerende fortælling. Musikeren kommer samtidig til at indgå som en del af den sceniske handling, når han i afgørende øjeblikke kan tilføje en helt særlig autenticitet (han er svensker!) til Guds kone, Gerd Lillian, der i sine sammenbrud begynder at tale "angst-svensk". Musikken supplerer dermed monologens univers med en lydside, der kan supplere de mange ord og gøre forestillingsudtrykket endnu mere nuanceret.

Arbejdsspørgsmål til kapitel 4:

- Hvorfor er monologen så populær i nutidens danske teater?
- Hvilke fordele og ulemper er der ved monologen?
- Hvilke overvejelser har der ligget til grund for Husets Teaters redigering af Blendstrups originaltekst?
- Hvordan er det muligt at omdanne en roman til et teaterstykke?
- Hvorfor skal der være musik i forestillingen?

Litteraturliste – inspiration til videre læsning:

Følgende kilder er benyttet i skolematerialet. Artiklens navn er nævnt i kursiv:

Kilder primært benyttet til skolematerialets kapitel 1 og 2:

Om Øverste Kirurgiske:

Øverste Kirurgiske: www.oplysningskontoret.dk/overste-kirurgiske/

Om Jens Blendstrup og forfatterskabet:

www.information.dk (*Litterært faderopgør*)

www.forfatterskaber.systime.dk (*Jens Blendstrup*)

www.litteraturnu.dk (*Du må ikke have andre guder end far – Jens Blendstrup GUD TALER UD*)

www.forfatterweb.dk (*Jens Blendstrup*)

Interviews med Jens Blendstrup:

www.litteratursiden.dk (*Jens og Gud taler ud*)

www.information.dk (*Litteraturens pølsemand, Forfattere skal ikke være klimabannere*)

www.ordtilallesider.dk (*Jens Blendstrup*)

www.politiken.dk: (*Guds søn taler ud*)

www.sentura.dk: (*Bag havelågen bor en cirkushest*)

www.bogtube.dk: (*Jens Blendstrup: Jens taler ud*)

Kilder primært benyttet til kapitel 3:

Om sorg og sorgbearbejdelse:

www.bornungesorg.dk: (*Nyhedsbrev nr. 7 – februar 2012, Når far, mor, søster eller bror er alvorligt syg, PJECE: "Er din far eller mor alvorligt syg?", PJECE: 16 gode råd, Allan 31 år, far død*)

www.kristeligt-dagblad.dk: (*Sværere at miste forældre*)

www.24.dk: (*Forældredød giver depression*)

www.essentiel-terapi.dk: (At miste sin mor eller far i en tidlig alder)

www.hypnose-info.dk: (Sorg)

www.mentalline.com: (Mistet Forældre)

Kilder primært benyttet til kapitel 4:

Om monologer:

Beyer, Gösta M.: *Om teatervetenskap*, Natur og Kultur, Stockholm, 1973

Brockett, Oscar G.: *History of the Theatre*, Allyn and Bacon, 1995

Jarl, Stig og Scavenius, Alette (red.): *Sceneskift*, Multivers, 2001

www.denstoredanske.dk (søgeord: monolog)

www.en.wikipedia.org (søgeord: monologue)